

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

Інститут екранних мистецтв

Кафедра кінознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

*Інга ЧХАТАРАШВІЛІ-
ПЕТРАШ*

« 02 » *вересня* 2025 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕЛЕБАЧЕННЯ В КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти магістр (I курс, денна форма навчання)

(другий (магістерський))

Спеціальність В1 Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма

Кінознавство

(назва освітньої програми)

Розробники:

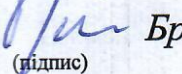
Волошенюк Оксана Валеріївна, старша викладачка кафедри кінознавства

Викладачі:

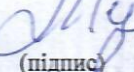
Волошенюк Оксана Валеріївна, старша викладачка кафедри кінознавства

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри кінознавства
Інституту екранних мистецтв

Протокол від 01 вересня 2025 №1

Завідувач кафедри кінознавства Братерська-Дронь М.Т.
(підпис)

РПНД погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової/ творчої)
програми

Професор Оксана Мусієнко
(підпис)

01 вересня 2025 №1

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ №____
(підпис) (П)

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ №____
(підпис) (П)

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ №____
(підпис) (П)

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ №____
(підпис) (П)

© КНУТКІТ імені І. К. Карпенка-Карого

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання			
	денна			
Характеристика навчальної дисципліни	<i>Нормативна</i>			
Курс	1			
Семестр	1-й семестр			
Кількість кредитів -	6			
Загальний обсяг годин -	180			
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні			
	Семінарські			
	Практичні			
	48			
	Індивідуальні			
	Лабораторні			
	Самостійна робота			
120				
Вид підсумкового контролю	іспит			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – комплексне вивчення основ еволюції телебачення та медіа, ознайомлення з головними напрямками загальної теорії комунікації та досліджень, формами функціонування медіа в сучасній культурі, а також зокрема, аналізу комунікативного аспекту телемовлення. Він охоплює зародження та коротку історію, телебачення, перехід до цифрових медіа, роль соціальних медіа та нові тенденції споживання та виробництва медіа. Через лекції, читання, дискусії та проекти здобувачі критично аналізуватимуть роль медіа у формуванні суспільних норм, політики та індивідуальної та групової ідентичностей. Надає здобувачам освіти можливості та підходи до критичного усвідомлення теорії, історії та побутування медіакультури.

Завдання дисципліни:

- Формування теоретичної бази щодо сутності та природи медіа; масової інформації як основи діяльності мас-медіа; структури

масовокомунікаційного процесу та сучасним навичкам особистості в його контексті;

- усвідомлення місця телебачення у системі сучасних медіа, значимість впливу телебачення на споживання інформації. Феномен телебачення як інструменту передачі переконань, пропаганди, знань, поглядів тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- аспекти історичного розвитку телебачення та медіа, включно з ключовими технологічними досягненнями;
- основні етапи еволюції телебачення та медіа, а також чільні теоретичні основи, які використовуються для аналізу та інтерпретації медіаконтенту та його впливу на суспільство;
- основні законодавчі акти нормативного середовища, що регулює діяльність мас медіа;
- основні новели Закону України про медіа (2024);
- теоретичні основи аналізу медіаконтенту;
- основи становлення теоретичних рефлексій у даній галузі, науковий контекст, що визначив актуальність проблематики комунікації, впливу телебачення та медіа на культуру та суспільство;
- основні методи дослідження аудиторії медіа.

• **вміти:**

- володіти навичками дослідження цифрових і соціальних медіа;
- здійснювати пошук, оброблення та аналіз інформації щодо функціонування медіа в сучасній культурі з різних джерел;
- володіти сучасним аналітично-категоріальним апаратом, застосовувати його до розуміння функціональних особливостей медіа;
- критично оцінювати медіаконтент з різних теоретичних точок зору;
- розуміти та інтерпретувати, репрезентувати матеріал курсу у диспутах та дискусіях;
- досліджувати тенденції споживання та виробництва медіаметрії

- критично оцінити роль цифрових і нових медіаплатформ у сучасному суспільстві.

Очікувані результати навчання (РН) за дисципліною:

РН 1 – студент повинен знати основи еволюції телебачення та медіа, головні напрямками загальної теорії комунікації та досліджень, форми функціонування медіа в сучасній культурі, а також - основи аналізу комунікативного аспекту телемовлення.

РН 2 – кваліфіковано визнавати місце телебачення у системі сучасних медіа, значимість впливу телебачення на споживання інформації, аналізувати феномен телебачення як інструмент передачі переконань, пропаганди, знань, поглядів тощо

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
Практ.		Семінари	Лаб.	Інд.	сам. робота	
Тема 1.	12	3				
Тема 2.	12	3				
Тема 3.	12	3				
Тема 4.	12	3				
Тема 5.	12	3				
Тема 6.	12	3				
Тема 7.	12	3				
Тема 8.	12	3				
Тема 9.	12	3				
Тема 10.	12	3				
Тема 11.	12	3				
Тема 12.	12	3				
Тема 13.	12	3				
Тема 14.	12	3				
Тема 15.	12	3				
Тема 16.		3				
Загалом годин	180	48				

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Комунікація в сучасному інформаційному просторі: суть та структура

комунікативного потоку

Основні різновиди комунікації. Комунікативний потік та його складові. Загальні функції комунікації. Функції масової комунікації в суспільстві. Аудиторія та повідомлення масової комунікації: основні аспекти співвідношення. Специфіка аудиторії масової комунікації. Класифікація повідомлень масової комунікації та особливості його формування.

Тема 2. Теорії та моделі масової комунікації

Теорія стереотипів, користі та задоволення, когнітивного дисонансу, теорія прийняття рішення. Теорія спіралі мовчання Е. Ноель-Нойман. Теорія «порядку дня» М. МакКомбса та Д. Шоу. Теорія Г. М. МакЛюена. Інформаційна теорія. Франкфуртська школа. Теорія Н. Лумана. Мас медіа в концепції П. Бурдьє.

Тема 3. Масмедіа як особлива соціальна система

Терміни «масмедіа» і «медіа». Виникнення та розвиток медіа. Соціокультурні функції медіа та технологічний прогрес. Моделі функціонування медіа в суспільства: ліберальна та тоталітарна. Вплив масмедіа на аудиторію. Ефект як наслідок процесу комунікації. Ефекти трансляції медіаінформації («реальності», «стадності», «бумеранга», «відчуження». «тасування карт», «аксіоматичних доказів», «запізнілої реакції»)

Тема 4. Масмедіа як інструмент маніпуляції

Теорії взаємодії медіа та аудиторії. Психологічні методи впливу масмедіа на аудиторію.

Сучасні медіапродукти. Моделі медіаінститутів та їх роль у соціалізації особистості

Власність, власники та політика регулювання.

Тема 5. Основні аспекти історичного розвитку телебачення як медіа: український контекст

Виникнення електронного телебачення. Перші електронні системи ТБ. Експериментальне телевізійне мовлення 1930-х. Відновлення регулярного телемовлення в Києві: феномен столичного телецентру. Київська студія телебачення у 1952-1954 р. Регулярне телемовлення 1950–1960 років: поява телецентрів у Харкові, Донецьку, Одесі, Львові та інших регіонах. Державне мовлення: від пропаганди до адмінресурсу.

Тема 6. Основні аспекти історичного розвитку телебачення як медіа: український контекст (доба Незалежності)

Роздержавлення ТБ. Виникнення приватного телемовлення. Дуальна система. Система управління. Ліцензування. Перехід від аналогового до цифрового мовлення. Кабельне телебачення, супутникове телебачення та зростання послуг передплати.

Тема 7 та 8. Суспільне телерадіомовлення світі та в Україні

Головний принцип суспільного мовлення. Британська концепція суспільних послуг. Форми фінансування суспільного мовника. Кейс British Broadcasting Corporation (BBC) Становлення суспільного мовлення в Україні. Перші спроби заснування суспільного мовлення (1995–2000). Дискусії, обговорення, спроби, законотворчара діяльність (2000-14). Друга спроба впровадження (2014—2017). Створення суспільного мовника (2017). Реєстрація юридичної особи ПАТ НСТУ. Реформування державних телерадіокомпаній на суспільне. Інститут Наглядової ради НСТУ— дієвий суспільний контроль. Модель фінансування: виклики. Редакційна політика Суспільного.

Тема 9. Телебачення в епоху цифрових технологій

Вплив Інтернету на телебачення. Нові медіа та конвергенція. Культура конвергенції: інтерактивність, медіа для участі та контент, створений користувачами. Еволюція платформ соціальних мереж. Роль соціальних мереж у розповсюдженні контенту, маркетингу та створенні спільнот. Нові технології та їхній потенційний вплив (VR, AR, AI). Майбутнє створення, розповсюдження та споживання контенту. Роль штучного інтелекту у виробництві та споживанні медіа. Лінійне і нелінійне телебачення.

Тема 10. Теленовини

Апробація та розвиток телевізійного жанру новин у 1960-тих. Виробничі (жанрові) класифікації новин і класифікація новин критичної соціології (нещасні випадки, скандали і рутини). Телебачення як найпопулярніше джерело новин. Переоцінка впливу новин: повернення до ідеї сильного впливу медіа (модель «встановлення порядку денного» і фреймінгу. Втрата лідерства: 2020і. Новини на українському ТБ: новинні програми та інформаційні канали. Вплив на громадську думку. Новинна грамотність. Феномен телемарафону «Єдині новини».

Тема 11. Телевізійні жанри та формати

Телевізійні жанри та формати сучасного українського ТБ: ситками, теледрами, реаліті-шоу, ток-шоу: громадський резонанс, аудиторія, вплив на комунікативність суспільства.

Тема 12. Телесеріали

Мильні опери та теленовели. Типи телесеріалів. Українські телесеріали: історія, основні гравці, сучасна культурна оптика. Вебсеріал. Освітній серіалів. Серіали як комунікативне явище.

Тема 13. Дослідження змісту медіаповідомлень

Аналітика, види та інструменти медіадосліджень. Контент-аналіз — метод кількісного вивчення великих обсягів текстів в широкому розумінні (документів, відео-, аудіоматеріалів, зображень. Характеристика контент-аналізу як методу. Контент-аналітичні дослідження в Україні. Медіарепрезентація та ідентичність. Представлення раси, статі, сексуальності та класу в телеповідомленнях.

Тема 14. Аналіз аудиторії та дослідження сприйняття

Історія вивчення аудиторії. Аудиторія, її сутність і види. Напрями вивчення аудиторії. Вивчення ефективності мас-медіа в зарубіжній соціології. Соціологічні дослідження: кількісні та якісні. Етапи проведення кількісного/якісного дослідження. Вимірювання аудиторії телеканалів.

Тема 15. Регулювання та політики в телеінформаційному просторі

Як регулюється телерадіомовлення. Роль держави. Правила та стандарти мовлення. Етичні міркування у виробництві та споживанні. Механізми співрегулювання. Комісія з журналістської етики (КЖЕ), як орган саморегуляції роботи журналістів і редакцій в Україні.

Тема 16. Кейс видання Телекритика \ детектор медіа

Українські інтернет-видання медіапубліцистики, що висвітлювали\ висвітлюють медіаринок України.

5. Методи навчання

Програма передбачає лекційні й семінарські заняття та самостійну роботу студентів.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
1.	Виступ на запропоновану тему	усна	3
2.	Підготовка реферату на запропоновану тему	письмова	4
3.	Участь у обговоренні на запропоновану тему	усна	3

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Кількість балів
експрес-контроль на лекціях	2
оцінка виконання практичних робіт	2
активна участь	2
обговорення	2

7.Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Критерії оцінювання при поточному контролі:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Відвідування занять та участь в аудиторній роботі, конспектування лекцій	15
Відвідування, усна відповідь, участь у дискусії,	15
Реферат	10
Виконання практичних завдань	15
Виконання самостійної роботи	15

Підсумковий контроль: іспит

Орієнтовний перелік питань при підсумковому оцінюванні (для іспиту)

1. Ознаки і риси масмедіа.
2. Моделі функціонування медіа в суспільства: ліберальна та тоталітарна.
3. Роль медіа в демократії та публічному дискурсі.
4. Презентація теорії масової комунікації (на вибір).
5. Презентація моделі масової комунікації (на вибір).
6. Масмедіа як інструмент маніпуляції.
7. Основні аспекти історичного розвитку телебачення в Україні.
8. Система суспільного мовлення в світі.
9. Становлення суспільного мовлення в Україні.
10. Телебачення в епоху цифрових технологій.
11. Еволюція платформ соціальних мереж.
12. Новини на українському ТБ: новинні програми та інформаційні канали.
13. Новини як зображення чи як конструювання реальності?
14. Новини як репрезентація певного погляду на світ. Аналіз кейсу українського новинного каналу (за вибором).
15. Телевізійні жанри та формати українського ТБ.
16. Типологія якісних методів соціологічних досліджень.
17. Коли і як виник метод контент-аналізу.

Критерії оцінювання при підсумковому контролі:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни.	26 - 30
Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни, розуміння.	21 - 25
Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.	11 - 20
Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної програми. Наявність помилок у відповіді на іспиті.	6 -10

Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї навчальної дисципліни.	0 – 5
---	-------

8.Розподіл балів, які отримують студенти

1 курс / 2 семестр:

За результатами поточного контролю та самостійна роботи										Підсумковий контроль	Сума балів
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10		
4	4	4	4	5	4	4	4	4	5	30	100
T 11	T 12	T 13	T 14	T 15	T 16	T 17	T 18	T 19	T 20		
4	5	4	4	5	4	4	5	4	5		
T 21	T 22	T 23	T 24	T 25	T 26	T 27	T 28	T 29	T 30		
4	5	4	4	5	4	4	5	4	5		

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

9. Рекомендована література

1. Алфьорова З.І. Історія кінематографа і телебачення : навч. посіб. – Х: 2007.
2. Алфьорова З. Нове українське кіно в контексті сучасного аудіовізуального мистецтва. – К., Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво 2020. 3(2). с.213-221.
3. Галлін Д., Манчіні П. Сучасні медіасистеми: три моделі відносин ЗМІ та політики К: 2008.
4. Житарюк М. ТЕОРІЇ ТА МОДЕЛІ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ. Навчально-методичний посібник. Львів. ЛНУ імені Івана Франка, 2018. <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/S-959-LNU-Zhytariuk-BLOK.pdf>.
5. Іванов В. Соціологія масової комунікації: Навч. посіб. — Ч:, 2003.
6. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: Навч. Посіб. К.: ЦВП, 2010.
7. Квіт С. Масові комунікації. Друге видання, виправлене і доповнене. Київ: ВД «Києво-Могилянська академія», 2018.
8. Костенко Н., Іванов В. Досвід контент-аналізу: моделі та практика. – К.: Академія української преси, 2003.
9. Лалл Дж. Мас-медіа, комунікація, культура: глобальний підхід. – К.: “К.І.С.”, 2000.
10. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга. Становлення людини друкованої книги. – К.: Ніка-Центр, 2001
11. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації. – Л.:Літопис, 2010.
12. Мащенко І. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. К. : Україна, 2005.
13. Мей К. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд. Київ: К.І.С., 2004.
14. Мережі і мережні війни. Київ: «Києво-Могилянська академія», 2005.

15. Партико З. Теорія масової інформації: навчальний посібник. Львів : ПАІС, 2007.
- 16.Новикова Л. Роль сучасної української кінодокументалістики в моделюванні національної ідентичності.Мистецтво-знавство України : зб. наук. пр. / Ін-т пробл. сучас. мистец. НАМУ. – К., 2012. – Вип. 12. – С. 147–154.
- 17.Пітерс Дж. Слова на вітрі. Історія ідеї комунікації. – К.: Видавничий дім “КМ Академія”, 2004.
- 18.Почепцов Г. Токсичний інфопростір. Як зберегти ясність мислення і свободу дії –к:Vivat, 2022.
- 19.Почепцов Г. Від Facebook’у і гламуру до WikiLeaks: медіакомунікації. – К.: Спадщина, 2012.
- 20.Штромаєр Г. Політика і мас-медіа.– К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008.
- 21.Фінклер Ю. Е. Мас-медіа та влада: технологія взаємин. — Л:Аз-Арт, 2003.
- 22.Adorno T. W. How to Look at Television // The Culture Industry: Selected Essays on Mass Culture. - London: Routledge, 2001. – P. 158 – 177.
- 23.Boorstin D. From News Gathering to News Making: A Flood of Pseudo-Events // The Image: A Guide to Pseudo-Events in America. - New York: Atheneum, 1987. – P. 7 – 44.
<http://www.cis.vt.edu/modernworld/d/boorstin.html>
- 24.Lasswell H.D. The Structure and Function of Communication in Society. The Communication of Ideas. – N.Y.: Harper and Brothers, 1948.
- 25.Molotch H., Lester M. Accidents, Scandals, and Routines: Resources for Insurgent Methodology // Critical Sociology.– Vol. 25. – N. 2-3. – 1999. – P. 247 – 259.
- 26.McCombs M. E., Shaw D. L. The agenda-setting function of mass media. - Public Opinion Quarterly, Vol. 36. - 1972. – P. 176 – 187.

10.Інформаційні ресурси:

1. Сайт бібліотеки Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка: <http://www.journ.univ.kiev.ua/>
2. Наукова електронна бібліотека Національної бібліотеки ім. В. Вернадського:
<http://www.nbu.gov.ua/>
3. Платформа Prometheus: <https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2020/02/images.png>
4. Мультимедійний посібник МедіаДрайвер <http://mediadriver.online/book>
5. <https://ktm.ukma.edu.ua/index.php/ktm>
6. <https://www.imdb.com> – Internet Movie Database (IMDb) . Інтернет-база даних по кіно.
7. <https://detector.media>
8. Український інститут медіа та комунікації: <https://www.jta.com.ua/proho-ukrainskyy-instytut-media-ta-komunikatsii/>